

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЧЕРНЯТИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор коледжу
Павло ДОВГАНЬ
«04» 03 20 25 р.
Наказ № 15/1 від 04.03.2025 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ТА КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ
У ВІДОКРЕМЛЕНОМУ СТРУКТУРНОМУ ПІДРОЗДІЛІ
«ЧЕРНЯТИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Розглянуто і схвалено на
засіданні педагогічної ради коледжу
Протокол № 3
від «17» лютого 20 25 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО САМОСТІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1.1. Нормативно-правова база організації самостійної роботи здобувачів освіти (далі – СРС) у Відокремленому структурному підрозділі «Чернятинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету» (далі – Коледж) складається з: Закону України «Про фахову передвищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119); Стандартів фахової передвищої освіти (накази МОН України 2021 р.); Положення про акредитацію освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти (Наказ МОН України від 01.07.2021 р. № 749); Методичних рекомендацій «Розроблення освітньо-професійної програми та навчального плану підготовки здобувачів фахової передвищої освіти-2022» (Міністерство освіти і науки України, Державна служба якості освіти України, Державна установа науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти. УДК 377(072+073); Положення про розроблення та реалізацію освітньо-професійних програм підготовки здобувачів фахової передвищої освіти (Наказ ВНАУ від 30.03.2023 р. №865); Положень Коледжу: «Про організацію освітнього процесу», «Про внутрішню систему забезпечення якості фахової передвищої освіти у ВСП «Чернятинський фаховий коледж ВНАУ», «Про розроблення, затвердження, моніторинг та перегляд освітньо-професійних програм у ВСП «Чернятинський фаховий коледж ВНАУ», інших нормативних документів МОН.

1.2. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти і регулює організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Чернятинський фаховий коледж Вінницького національного аграрного університету» (далі – Коледж).

1.3. У відповідності до вище вказаних нормативних документів:

- орієнтовно кількість годин аудиторних занять в одному кредиті ЄКТС (денна форма здобуття освіти) для здобувачів фахової передвищої освіти може становити від 33 відсотків до 66 відсотків (1/3-2/3). Кількість аудиторних годин в одному кредиті ЄКТС може відрізнятися залежно від галузі знань і спеціальності: підготовка у сфері природничих наук, технічних спеціальностей тощо потребує більшого часу на роботу в лабораторіях та практичну підготовку, водночас під час підготовки здобувачів освіти за спеціальностями соціально-гуманітарного спрямування більше часу має виділятися на самостійну роботу здобувачів освіти;

- гранично допустиме аудиторне тижневе навантаження на здобувачів освіти I-II курсів в частині профільної середньої освіти становить 30 годин. Частина годин з предмета «Фізична культура» (2 год на тиждень) не враховують під час визначення гранично допустимого тижневого навантаження здобувачів освіти (наказ МОН від 01.06.2018 № 570).

1.4. Сучасний соціальний і економічний розвиток країни потребує перебудови освіти і визначає такі її основні принципи:

- активності, самостійності, творчих здібностей майбутніх фахівців;
- розвиток та забезпечення держави кваліфікованими, ініціативними кадрами, які, по-перше, матимуть ґрунтовну практичну підготовку з фаху, по-друге, зможуть самостійно приймати рішення, пов'язані з майбутньою професійною діяльністю, а отже, створювати власними силами нові науково-технічні цінності в майбутньому;
- формування у молодих фахівців прагнення до неперервної самоосвіти, здатності постійно оновлювати здобуті у Коледжі наукові знання, вміння швидко адаптуватися до змін та корегувати професійну діяльність. Виконання цих завдань вимагає пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу, розроблення нових методів та форм взаємодії педагогічного працівника або науково-педагогічного працівника і здобувача освіти. Життям доведено, що тільки ті знання, які здобувач освіти здобув самостійно, завдяки власному досвіду, думці і діям будуть насправді міцні. Саме тому освіта поступово, але неухильно переходить від передачі інформації до керівництва навчально-пізнавальною діяльністю, формування у здобувачів освіти навичок самостійної творчої роботи.

Саме самостійна робота здобувачів освіти (СРС), підходи до якої потребують докорінних змін, на сучасному етапі повинна стати основою освіти, важливою частиною процесу підготовки фахівців.

1.5. Як складне педагогічне явище СРС – це особлива форма навчальної діяльності, спрямована на формування самостійності здобувачів освіти і засвоєння ними сукупності знань, умінь, навичок, що здійснюються за умови запровадження відповідної системи організації всіх видів навчальних занять. СРС двоєдина: формування самостійності як риси особистості й засвоєння знань, умінь, навичок. Це дає змогу сформувати основні функції самостійної роботи.

Засвоєння систематизованих знань з освітнього компонента визначають пізнавальну функцію СРС. Не менш важливою є функція формування умінь і навичок, самостійного їх оновлення й творчого застосування (самоосвітня функція). До цього ж, працюючи самостійно, здобувач освіти змушений повсякчас передбачати й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдання (прогностична функція), а також за потреби вчасно корегувати свою діяльність (корегуюча функція).

Окрім практичного спрямування, самостійна робота має важливе виховне значення (виховна функція), адже вона формує самостійність не тільки як сукупність певних умінь і навичок, а й рису характеру, яка відіграє істотну роль у структурі особистості сучасного фахівця. І, нарешті, СРС дає можливість наблизити навчальну діяльність до майбутньої професії через систему типових завдань зі спеціальності та з конкретного освітнього компонента, тобто

реалізувати ранню професіоналізацію навчання. Зміна концептуальної основи й розширення функції СРС не тільки веде до збільшення її обсягу й важливості, а й викликає зміну у взаємовідносинах між педагогічним або науково-педагогічним працівником і здобувачем освіти як рівноправними суб'єктами навчальної діяльності, тобто корегує всі психолого-педагогічні (організаційні, методичні) засоби забезпечення СРС. Усе це ставить вимоги до пошуку таких форм самостійної навчальної роботи в Коледжі, коли допомога і контроль з боку педагогічного або науково-педагогічного працівника, не пригнічуватимуть самостійність та ініціативу здобувача освіти, а привчатимуть його самостійно вирішувати питання організації, планування, контролю за своєю навчальною діяльністю, виховуючи самостійність як особистісну рису характеру.

2. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Педагогічному та науково-педагогічному працівнику рекомендується:

- провести роз'яснення здобувачам освіти щодо особливостей СРС з освітнього компонента;
- передбачити систему індивідуальної роботи з кожним здобувачем освіти;
- визначити критерії оцінки всіх завдань СРС.

Використовувати систему морального заохочення.

Рекомендується враховувати умови навчальної діяльності здобувача освіти:

- а) зовнішні: місце навчання, приміщення, оснащеність робочими приладами, завдання та методичне забезпечення для їх виконання тощо;
- б) внутрішні: індивідуальні особливості здобувачів освіти (стан здоров'я, характер, вміння, навички, інтереси, темп роботи, мотивація навчальної діяльності тощо).

Інтенсифікація навчання, яка є одним з важливих напрямків в організації СРС, досягається за рахунок реалізації принципів, наукової організації праці педагогічних або науково-педагогічних працівників і навчальної діяльності здобувачів освіти за рахунок:

- розробки критеріїв об'єктивної оцінки;
- системи контролю дій здобувача освіти і терміну виконання завдань (задач) для СРС);
- інформація здобувачів освіти про хід виконання завдань.

Педагогічному та науково-педагогічному працівнику рекомендується враховувати:

- дозування завдань з урахуванням витрат на їх проведення;
- посиленість завдань щодо їх складності;
- застосування методів самоконтролю тощо.

Рекомендується звернути увагу на освітню (освітньо-професійну) програму та навчальний план, за відповідною спеціальністю (спеціалізацією) для врахування визначених вимог до знань та вмінь і структурно-логічної послідовності вивчення освітнього компонента.

Організація СРС – це система заходів з управління, навчання, контролю, стимулювання, які необхідні для забезпечення систематичності та ефективності самостійної роботи здобувачів освіти.

У процесі організації СРС та забезпечення її функціонування педагогічний або науково-педагогічний працівник:

1. Комплектує навчально-методичне забезпечення.
2. Враховує при складанні програми предмету (навчальної дисципліни), на якому з занять, у яких формах буде здійснено контроль за СРС.

Для чіткої організації контрольних заходів рекомендується довести до відома здобувачів освіти:

- зміст програми предмету (навчальної дисципліни) / силабусу (або тематичного плану курсу);
- основні види контролю;
- види самостійної діяльності здобувачів освіти;
- перелік методичних матеріалів.

Навчальний час, відведений для СРС, регламентується робочим навчальним планом.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СРС

Необхідне навчально-методичне забезпечення СРС повинно гарантувати необхідні та доступні умови навчання, задовольняти потреби здобувачів освіти в інформаційних джерелах та методиках вивчення питань.

До комплекту навчально-методичного забезпечення рекомендується включати:

1. Методичні рекомендації з вивченням курсу (залежно від складеного педагогічним або науково-педагогічним працівником тематичного плану освітнього компонента з врахуванням спеціальності).
2. Опорний конспект лекцій; конспект лекції, підручник.
3. Матеріали на електронних носіях та інтернет-ресурси (в тому числі електронні посібники/підручники, мультимедійні презентації, сайти педагогічних або науково-педагогічних працівників, інтернет-платформи та сайти для СРС тощо).
4. Тестові завдання із ключем до них (в т.ч. на Інтернет-платформах).
5. Перелік питань для письмових або усних опитувань.
6. Варіанти письмових контрольних/самостійних робіт.
7. Індивідуальні завдання різної складності.
8. Збірники завдань/задач з освітнього компонента.

9. Інструкції, пам'ятки, методичні рекомендації для виконання лабораторних та практичних робіт.

10. Графічні матеріали (креслення, схеми, діаграми).

11. Перелік рекомендованої літератури, Інтернет-джерел.

Для самостійної роботи здобувачів освіти рекомендуються завдання:

- для різного виду контролю (поточного, рубіжного, підсумкового);
- для самостійного вивчення теоретичних питань при роботі з основною та додатковою літературою;
- для самостійного набуття практичних навичок (виконання практичних завдань, задач).

Рекомендуються наступні форми завдань:

- 1) завдання-дії: розв'язати задачі, відповісти на питання, тести, виконати вправу (в т.ч., на Інтернет-платформах);
- 2) завдання-продукти: підготувати доповідь, дослідити, проаналізувати, зробити переклад, звіт, дайджест за додатковою літературою, матеріалами періодики тощо.

Розробляючи завдання, потрібно пам'ятати, що навчальною метою викладання є:

- засвоєння здобувачем освіти теми;
- поліпшити розуміння здобувачем освіти теми;
- виробити уміння здобувачем освіти мислити;
- допомогти здобувачу освіти адекватно оцінити тему;
- поліпшити комунікаційні навички здобувача освіти;
- поглибити інтерес здобувача освіти до теми.

Чітко сформульовані завдання дозволяють досягти цих цілей. Вміння формулювати завдання – це частина системи вмінь педагога-професіонала. Завдання рекомендується формулювати таким чином, щоб спрямувати увагу на ті види діяльності, які здобувачі освіти повинні виконати після набутого у процесі навчання досвіду.

Педагогічний або науково-педагогічний працівник може запропонувати здобувачу освіти виконати такі дії: прочитайте, позначте, опишіть, порівняйте, обґрунтуйте, складіть план тощо. Наприклад, завдання може бути сформульоване таким чином: «...прочитайте і складіть...», «...знайдіть і випишіть...» тощо (додаток 1).

При розробці вище зазначених завдань рекомендується врахувати їх професійну орієнтацію; різні рівні (репродуктивні, творчі, дослідницькі); варіативність.

Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи здобувачів освіти повинно знаходитись у складі НМКД і періодично оновлюватись.

4. КОНТРОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Контроль СРС – один з найважливіших етапів СРС. Контроль може здійснюватись, як під час аудиторних занять (на семінарських, практичних, лабораторних), в позааудиторний час у визначені педагогічним або науково-педагогічним працівником дати, в тому числі – через посередництво Інтернет-платформ та сайтів педагогічних або науково-педагогічних працівників.

Контроль СРС передбачає:

- визначення ступеня засвоєння матеріалу;
- визначення якості виконання самостійної роботи; рівня роботи здобувачів освіти, вирішення проблемних питань;
- проведення індивідуальних консультацій;
- оцінку знань, набутих у результаті самостійної навчальної діяльності.

Головне призначення контролю – надання методичної допомоги здобувачам освіти у формі консультацій та оцінювання їх самостійної роботи.

Система контролю повинна бути реальною і оперативною, витрати часу здобувачів освіти повинні бути оптимальними. Засоби контролю та методика його проведення обираються педагогічним або науково-педагогічним працівником.

Педагогічним та науково-педагогічним працівником рекомендовано для сучасної ефективної організації СРС переходити до дистанційних форм роботи зі здобувачами освіти з використанням різноманітних Інтернет-ресурсів.

Критерії оцінювання знань з самостійної роботи:

- високий понятійний рівень;
- осмисленість, глибина та повнота висвітлення питання;
- логічність та послідовність;
- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчення;
- самостійність та критичність мислення;
- впевненість в правоті своїх суджень та володіння методиками доказу;
- вміння виділяти головне;
- вміння застосовувати міжпредметну та внутрішньопредметну інтеграцію;
- вміння робити висновки або вказувати на перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна державна мова.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5. 1. Дане Положення розглядається і схвалюється Педагогічною радою Коледжу та затверджується наказом директора.

5.2. Положення набуває чинності з наступного дня після введення його в дію наказом директора Коледжу, якщо інше не передбачається тим же наказом.

5.3. Зміни та доповнення до цього Положення розглядаються і ухвалюються Педагогічною радою Коледжу та затверджуються директором Коледжу, як нова редакція. Положення скасовується після введення нової редакції.

5.4. Фаховий коледж забезпечує публічний доступ до тексту Положення через власний офіційний сайт.

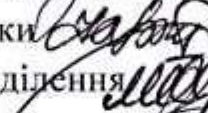
Розроблено:

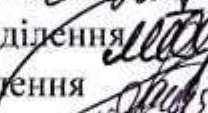
Заступник директора з навчальної роботи Валентина БІЛОУС

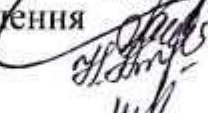
Погоджено:

Заступник директора з виховної роботи Аркадій ВОЛКОТРУБ

Методист Ірина МАТЕУШ

Завідувач навчально-виробничої практики Інна КРУК

Завідувач інженерно-технологічного відділення Юлія МЕЛЬНИК

Завідувач агрономічно-облікового відділення Олена ПРИСЯЖНЮК

Голова профспілкової організації Наталія КІЗЯН

Голова студентської ради Олена ЛУЦЮК

Провідний юристконсульт Тетяна БОНДАР

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

педагогічним та науково-педагогічним працівником по написанню методичних вказівок до самостійної роботи здобувачів освіти

Щоб зрозуміти необхідність і суть..., потрібно з'ясувати...

Особливу увагу необхідно звернути на...

Потім потрібно відповісти на...

Далі слід усвідомити...

Зокрема, вивчаючи... потрібно мати на увазі, що...

Потім потрібно усвідомити чому...

Слід звернути увагу на роль...

Вивчаючи, потрібно з'ясувати...

Важливо також звернути увагу на...

Крім цього, особливу увагу слід приділити...

В подальшому потрібно перейти до розгляду... усвідомити...

Необхідно розібратись від яких факторів залежить...

По завершенню вивчення... потрібно з'ясувати...

Необхідно засвоїти...

Слід вивчити...

Вивчаючи...; потрібно з'ясувати...

Особливо слід розібратися у тому...

Розглядаючи... потрібно простежити...

Особливо важливе значення для багатьох питань цього навчального курсу має розуміння... Спираючись на..., треба уважно прогнозувати суть...

Щоб засвоїти поняття..., необхідно з'ясувати...

Для розуміння... потрібно простежити...

На основі матеріалів... необхідно проаналізувати проблеми...

Особливо потрібно з'ясувати...

Далі потрібно розібратися в...

Пристаючи до вивчення... слід зважати на те, що...

При визначенні... потрібно з'ясувати, яким чином вона (він) впливає на...

На основі даних... слід проаналізувати...

На завершення вивчення теми необхідно розібратися у...

Насамперед потрібно з'ясувати причини... При цьому слід звернути увагу на особливості... Необхідно детально розібратись...

Розглядаючи..., потрібно звернути увагу...

Треба також розбиратись в особливостях...

Важливо розібратись у...

Передусім треба мати на увазі, що... У даній темі мова йде про...

Після цього необхідно зосередитись на вивченні суті...

Треба зрозуміти суть...

Щодо... треба мати на увазі, що не у всіх підручниках чітко... Тому, треба зрозуміти...

Пристаючи до вивчення питання про необхідно насамперед, з'ясувати мету...
суть...,

розібратись..., Слід також розібратись...

Одним з важких для розуміння є питання по... тому слід...

Враховуючи, що..., треба детально вивчити... При цьому слід звернути увагу на
суть... Використовуючи знання, отриманні при вивченні теми... слід розглянути...

Необхідно звернути увагу... При вивченні останніх потрібно осмислити...

І, нарешті, потрібно засвоїти суть...

Розпочати вивчення теми слід з розгляду... При цьому треба чітко усвідомити суть
(визначити вплив)...

Особливу увагу слід приділити методам...

Після вивчення... необхідно зробити висновки, узагальнення...

Прослідкувати певні закономірності...

Ознайомлюючись з альтернативними поглядами, викладіть своє бачення цієї
проблеми... Порівняйте...

Дані показники занесіть в таблицю, проаналізуйте, зробіть висновки...

Намалюйте діаграму... прокоментуйте, зробіть аналіз, висновку... Прочитавши
виділіть основні напрямки, етапи...